

*BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA
URED ZA EUROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITET PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU*

*БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН
УРЕД ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ, ФОНДОВЕ
ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ И КВАЛИТЕТ ПРЕМА
МЕЂУНАРОДНОМ СТАНДАРДУ*

*BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON
URED ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITET PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU*

Godišnji izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja Srednjobosanskog kantona

Izvještaj za 2019. godinu

Novembar 2020. godine

Sadržaj

1. UVOD	3
2. STEPEN RAZVOJA KANTONA	4
2.1. Indeks razvijenosti	6
2.2. Demografske karakteristike	8
2.3. Privredni pokazatelji.....	10
2.4. Zaposlenost, nezaposlenost i plate	12
2.5. Biljna proizvodnja	17
2.6. Turizam.....	20
2.7. Društveni pokazatelji.....	21
2.8. Penzije	24
2.9. Porezni prihodi	24
2.10. Obrazovanje	25
2.11. Zdravstvo	28
2.12. Okoliš i infrastruktura.....	29
2.13. Transport.....	33
3. SISTEM UPRAVLJANJA RAZVOJEM	34
3.1. Institucionalni kapaciteti za razvoj.....	34
3.2. Izazovi u upravljanju razvojem	34
4. PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE ZA PRETHODNU GODINU	35
4.1. Struktura strategije.....	35
4.2. Kratki sadržaj Akcionog plana 2019.-2021. godina	35
4.3. Izvještaj o provedbi integrirane strategije razvoja	37
4.4. Finansijska ulaganja.....	39
4.5. Izazovi u provedbi strategije i preporuke	40
4.6. Zaključak.....	40

Lista tabela

Tabela 1. Osnovni indikatori razvoja FBiH i SBK za period 2018.-2019.godina	5
Tabela 2. Rang razvijenosti po kantonima u 2019. godini.....	7
Tabela 3. Indeks razvijenosti općina SBK u 2019. godini.....	8
Tabela 4. Gustoća naseljenosti stanovništva u SBK u periodu 2015-2019. godina.....	8
Tabela 5. Prirodni priraštaj u SBK i FBiH u periodu 2015. - 2019. godina.....	9
Tabela 6. Pregled pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za period od 2014. do 2018. godina.....	10
Tabela 7. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plata na nivou godišnjeg prosjeka u SBK.....	12
Tabela 8. Pregled broja nezaposlenih osoba po stupnju stručnog obrazovanja na dan 31.12.2019. god. ...	13
Tabela 9. Pregled nezaposlenosti po općinama u SBK za period 2015.-2019. godine	14
Tabela 10. Prosječna neto plata po općinama u SBK za period 2015.-2019. godine	14
Tabela 11. Industrijska proizvodnja po godinama u SBK i FBiH.....	15
Tabela 12. Pokazatelji uvoza i izvoza u SBK i FBiH za period 2014.-2018. godina.....	16
Tabela 13. Pokrivenost uvoza izvozom u % za period 2014.-2019. godina	16
Tabela 14. Struktura poslovnih subjekata u SBK i FBiH za period 2013. – 2019..godine.....	17
Tabela 15. Pregled prinosa usjeva u SBK za periodu 2014.-2019.godine.....	18
Tabela 16. Pregled voća u SBK za periodu 2014.-2019.godine.....	19
Tabela 17. Brojno stanje stoke u SBK u periodu 2014. - 2019. godina.....	20
Tabela 18. Pregled broja dolazaka i noćenja turista prema vrstama objekata u SBK od 2016.-2019. god.	21
Tabela 19. Pregled pokazatelja društvenog razvoja u SBK za period od 2014. do 2019. godine	22
Tabela 20. Broj penzionera i iznos penzije u SBK i Federaciji BiH za period 2014.-2019.godina	24
Tabela 21. Porezni prihodi u SBK i FBiH po godinama	25
Tabela 22. Pregled osnovnog obrazovanja u SBK u periodu 2015.-2019. godina.....	26
Tabela 23. Pregled srednjeg obrazovanja u SBK i FBiH za periodu 2014.-2019.godina	27
Tabela 24. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u SBK i FBiH u periodu 2014.- 2019.godina	28
Tabela 25. Pokazatelj okoliša i infrastrukture SBK za period 2014.-2019.godina	30
Tabela 26. Pregled broja prevezenih putnika i robe na području SBK u periodu 2014.-2019.godina	33
Tabela 27. broj projekata po strateškim ciljevima.....	36
Tabela 28. Pregled implementacije mjera iz Strategije razvoja SBK za 2019. godinu	37
Tabela 29. Vrijednost realiziranih sredstava po strateškim ciljevima u 2019. godini.....	39

1. UVOD

Strategija razvoja Srednjobosanskog kantona za period 2016. –2020. godine ključni je strateško-planski dokument Srednjobosanskog kantona (SBK), koji treba poticati i usmjeravati budući rast i razvoj kantona, te predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim sektorima, kreira osnovu za praćenje napretka, te potiče na saradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera. Ostvareni rezultati razvoja koji proizlaze iz implementacije Strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Rezultati prikazani u izvještaju o razvoju imaju osnovni cilj da prikažu trenutno stanje, stanje napretka i razvoja SBK, a isti bi trebali poslužiti kao buduća vodilja Vladi SBK ka daljem razvojnom planiranju i aktivnostima. Da bi se postigao gore navedeni cilj, te postiglo povezivanje razvojnih politika i politika Vlade SBK sa provedbom mjera Strategije, Ured za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK (Ured), vrši pripremu izvještaja o razvoju i pregleda provedbe Strategije razvoja SBK.

Izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja SBK 2016.-2020. godina za 2019. godinu pripremljeno je prema Programu rada Ureda za 2019. godinu, a u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 32/17). Izvještaj se sastoji od dva dijela koja zajednički čine jednu cjelinu i omogućuju praćenje razvojnih trendova i stepen provedbe strategije:

- I dio prati osnovne makroekonomske pokazatelje razvijenosti SBK te ukazuje na stepen razvijenosti SBK;
- II dio predstavlja stepen implementacije provedbe strateških ciljeva, prioriteta i definisanih mjera, odnosno projekata i aktivnosti iz Strategije razvoja, sa naglaskom na prioritetne i strateške ciljeve.

Prilikom izrade izvještaja proveden je niz aktivnosti prikupljanja podataka, koji se prvenstveno zasniva na relevantnim statističkim podacima objavljenim od strane Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, te izvještajima o radu ministarstava SBK.

Ovaj Izvještaj je urađen uz podršku Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDPA), koji predstavlja zajednički projekat Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih naroda u Bosni i Hercegovini (UNDP). Sadržaj ove publikacije, kao i nalazi prikazani u njoj, ne odražavaju nužno stavove Vlade Švicarske niti UNDP-a.

2. STEPEN RAZVOJA KANTONA

Definirana vizija razvoja SBK odražava namjeru i širinu promjena koje građani SBK žele u narednom vremenskom periodu.

Vizija razvoja SBK glasi: „*Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrotu čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno živi i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.*“

Vizija objedinjava geostrateški centralni položaj SBK u srcu Bosne, vrijednost i dobrotu ljudi, veliko prirodno bogatstvo, te težnju SBK da postane prostor ugodnog življenja koji pruža priliku za uspjeh. SBK svoj razvoj temelji na industrijskim i ljudskim resursima, prirodnim i turističkim potencijalima te bogatom kulturnopovjesnom naslijeđu i nezagađenoj prirodi. Takav razvoj karakterizira princip održivosti i integracije, gdje svaki sektor zadržava svoje osnovne razvojne ciljeve, a zajedno ih ostvaruju u obliku uravnoteženog razvoja. Na temelju strateških fokusa i vizije SBK definirana su tri strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Oni imaju prepoznatljiva sektorska težišta, ali su istovremeno integralni i povezujući.

Strateški ciljevi SBK 2020. godinu:

1. Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije
2. Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja
3. Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša

S ciljem realizacije zacrtanih strateških ciljeva, za svaki od njih definiran je set prioriteta koji trebaju doprinijeti ostvarenju vizije. Mjerenje njihove realizacije se prati kroz promjene nekoliko ključnih pokazatelja koji su definirani zajedno s početnim i ciljanim vrijednostima. Ocjena trenutnog stanja i kretanja razvoja SBK će se upravo posmatrati kroz stepen ostvarenja strateških ciljeva i njihovog doprinosa pozitivnim promjenama na ključnim pokazateljima stepena razvoja.

Definirani strateški ciljevi predstavljaju pravac djelovanja ključnih sektora, u cilju postizanja pozitivnih promjena na ključnim razvojnim indikatorima u oblastima ekonomije, društva i zaštite okoliša. Ocjena trenutnog stanja i kretanja razvoja SBK će se upravo posmatrati kroz stepen ostvarenja strateških ciljeva i njihovog doprinosa pozitivnim promjenama na ključnim pokazateljima stepen razvoja. Utjecaj strateških ciljeva na razvoj SBK se prati putem relevantnih indikatora. Ovi indikatori imaju polaznu osnovu u 2014. ili 2013. godini. Na temelju polazne osnove se prati razvoj i napredak SBK u godinama implementacije Strategije. U Tabeli 1. su prikazani osnovni indikatori razvoja u 2018. i 2019. godini u SBK i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tabela 1. Osnovni indikatori razvoja FBiH i SBK za period 2018.-2019.godina

Elementi	Federacija BiH		Srednjobosanski kanton		Učešće kantona u FBiH	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Površina u km ²	26.112	26.113	3.189	3.189	12,2	12,2
Stanovništvo u hilj.(procjena prema popisu)	2.196	2.190	251	250	11,4	11,4
Porezni prihodi u mil. KM ¹	398	428	27	28	6,8	6,6
Porezni prihodi po stanovniku u KM	181	195,4	108	113	59,6	57,8
Industrijska proizvodnja-indeks	100,8	97,3	99,2	101,1	-	-
Izvoz robe- u 000 KM	7.911.910	7.620.114	770.048	728.575	9,7	9,6
Uvoz robe- u 000 KM	13.266.591	13.844.811	980.224	1.043.314	7,4	7,5
Pokrivenost uvoza izvozom u %	59,6	55	79	69,8	-	-
Trgovinski bilans u 000 KM (deficit)	-5.354.681	-6.224.697	-210.177	-314.739	4,1	5,1
Zaposlenost- prosjek	519.800	531.483	50.957	51.583	9,8	9,7
Radno sposobno stanovništvo (15-64)	1.538.814	1.526.894	179.229	178.018	11,6	11,7
Radana snaga- broj	855.410	845.053	86.452	84.886	10,1	10
Stopa registrirane zaposlenosti u %	33,8	34,8	27,6	29	-	-
Stopa aktivnosti u %	55,6	55,3	48,3	47,7	-	-
Nezaposlenost- prosjek	335.610	313.570	35.495	33.303	10,6	10,6
Stopa registrirane nezaposlenosti u %	39,2	37,1	41,1	39,2	-	-
Neto plata- prosječna u KM	889	928	723	759	81,3	81,8
Penzija- prosječna u KM	399	416	393	413	98,5	99,3
Broj penzionera- broj sa stanjem 31.12	416.828	424.009	39.313	39.589	9,4	9,3
Broj poslovnih subjekata- broj sa stanjem 31.12.	110.536	112.955	10.279	10.942	9,3	9,7
Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u mili. KM	3.398	-	-	-	-	-
Stopa investiranja	15,5	-	-	-	-	-

Izvor: Federalni zavod za programiranje

SBK ima površinu 3.189 km² i učešće kantona u FBiH je 12,2. SBK je u 2019. godini imao 249.849 stanovnika, što čini 11,4% stanovnika FBiH. Broj stanovnika u odnosu na prethodnu godinu je manji za 976, dok je broj stanovnika u Federaciji BiH manji za 6.135. Smanjenje broja stanovnika, kako u SBK, tako i u cijeloj Bosni i Hercegovini, se u velikoj mjeri može dovesti u vezu sa evidentnim trendom rasta broja stanovnika koji napuštaju Bosnu i Hercegovinu i odlaze u druge zemlje, prije svega zemlje Evropske Unije. U SBK u 2019. godini ostvareni su

¹ Porezni prihodi računaju se prema novoj metodologiji koja je u primjeni od 2018. godine.

porezni prihodi u iznosu od 28,2 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 4,2%. U 2019. godini u FBiH ostvaren je prosječan broj zaposlenih u iznosu od 531.483, što je u odnosu na isto period prethodne godine više za 2,2% ili 11.683 zaposlenih osoba. U SBK broj zaposlenih u 2019. godini iznosi 51.583, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 626 ili za 1,2%. Broj zaposlenih u SBK učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH sa 9,7%.

Registrirana nezaposlenost u SBK u 2019. godini iznosi 33.303 osobe koja traže zaposlenje, što je u prosjeku manje za 2.191 ili 6,12% u odnosu na prethodnu godinu. Broj nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih u FBiH iznosi 10,6%. U 2019. godini, u FBiH prosječna mjesečna isplaćena neto plata iznosi 928 KM i viša je za 4,4% u odnosu na prethodnu godinu. U SBK prosječna neto plata iznosi 759 KM što je više za 5,0% u odnosu na 2018. godinu i što je 81,8% u odnosu na prosjek FBiH.

Ukupan broj penzionera u FBiH u decembru 2019. godine iznosi 424.009, što je za 1,7% više nego u prethodnoj godini. U SBK broj penzionera u decembru 2019. godine iznosi 39.589 što je više za 0,7% i što je 9,3% u odnosu na ukupan broj penzionera u FBiH. Prosječna isplaćena penzija u FBiH u decembru 2019. godine iznosila je 416 KM, što je više za 4,4 %, dok u SBK prosječna isplaćena penzija iznosi 413 KM što je više za 5,3% u odnosu na prethodnu godinu. Prema statističkim podacima ukupan broj poslovnih subjekata u FBiH na dan 31.12.2019. godine iznosi 112.955, što je više za 2,2 % u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan broj poslovnih subjekata u SBK iznosi 10.492 i veći je za 213 ili 2,1% u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u SBK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 9,3%. U 2019. godini u Federaciji BiH ostvaren je izvoz u ukupnom iznosu od 7.620 mil. KM što je za 3,7% manje u odnosu na izvoz u 2018. godini. U SBK izvoz iznosi 729 mil. KM što je za 5,4% manje u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz SBK-a učestvuje u ukupnom izvozu FBiH sa 9,6%.

2.1. Indeks razvijenosti

Federalni zavod za programiranje razvoja (u daljem tekstu: FZZPR), kao institucija odgovorna za cjelokupan proces strateškog planiranja u Federaciji BiH, analizira razvijenost kantona u odnosu na nivo razvijenosti prosjeka Federacije BiH i to iskazuje indeksom razvijenosti. Prema Zakonu o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 32/17), Indeks razvijenosti predstavlja kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više temeljnih socioekonomskih pokazatelja radi mjerenja stepen razvijenosti jedinica lokalne samouprave i kantona, i izrađuje se u svrhu mjerenja sveukupnog uticaja implementacije strateških dokumenata. Za 2019. godinu indeks razvijenosti kantona i jedinica lokalne samouprave u Federaciji koristili su se sljedeći indikatori:

- a) prihodi od poreza na dohodak po stanovniku;
- b) stepen zaposlenosti;
- c) kretanje stanovništva;
- d) udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu;
- e) stepen obrazovanja radne snage.

Indeks razvijenosti po kantonima prikazan je u Tabeli 2.

Tabela 2. Rang razvijenosti po kantonima u 2019. godini

Rang	Kantoni	Prihod od poreza na dohodak po pc 2019	Stepen zaposlenosti 2019	Kretanje stanovništva 2013-2019	Učešće starog stanovništva 2019.	Stepen obrazovanja stanovništva 2019.	Indeks 2019
1	Kanton Sarajevo	3,15	2,31	1,83	0,79	1,47	2,03
2	Hercegovačko neretvanski kanton	1,36	1,19	0,73	0,55	1,46	1,10
3	Bosansko-podrinjski kanton	1,29	1,78	0,55	0,32	1,17	1,07
4	Zapadnohercegovački kanton	0,77	0,79	0,92	0,77	2,00	1,05
5	Zeničko-dobojski kanton	0,48	0,94	0,90	1,26	0,81	0,84
6	Tuzlanski kanton	0,53	0,85	0,98	1,03	0,78	0,81
7	Srednjobosanski kanton	0,20	0,63	0,84	1,30	0,73	0,68
8	Unsko-sanski kanton	0,04	0,00	0,82	1,52	0,00	0,40
9	Posavski kanton	0,15	0,15	0,01	0,61	0,59	0,28
10	Kanton br. 10	0,00	0,01	0,00	0,00	1,34	0,27

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Kao što je prikazano u Tabeli 2., po izračunu indeksa razvijenosti FZZPR-a u 2019. godini na 1. mjestu po rangu razvijenosti je i dalje Kanton Sarajevo dok je na posljednjem 10. mjestu Kanton 10. SBK je po indeksu razvijenosti za 2019. godinu pozicioniran na 7. mjestu. Ispred SBK su po indeksu razvijenosti takođe pozicionirani Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Zapadno-hercegovački kanton, Bosansko-podrinjski kantoni Hercegovačko-neretvanski kanton. Kanton Sarajevo, koji zauzima prvo mjesto po razvijenosti kantona, bilježi višestruko veće prihode od poreza na dohodak po glavi stanovnika, a skoro četverostruko veće vrijednosti stepena zaposlenosti, kao i dvostruko veće vrijednosti stepena obrazovanja u odnosu na SBK. Pokazatelji razvijenosti jedinica lokalne samouprave u SBK prikazani su u Tabeli 3.

Tabela 3. Indeks razvijenosti općina SBK u 2019. godini

Rang	Općine	Prihod od poreza na dohodak pc 2019	Stepen zaposlenosti i 2019.	Kretanje stanovništva 2013-2019	Učešće starog stanovništva 2019.	Stepen obrazovanja stanovništva 2019.	Indeks 2019
1	Vitez	0,61	1,15	1,13	1,09	1,08	0,99
2	Kreševo	0,80	1,03	0,66	0,89	1,16	0,90
3	Travnik	0,65	1,09	0,95	1,04	0,82	0,89
4	Novi Travnik	0,59	0,74	1,06	1,16	0,96	0,88
5	Kiseljak	0,54	0,91	0,95	1,00	1,10	0,88
6	Donji Vakuf	0,41	0,94	1,00	1,15	0,88	0,84
7	Bugojno	0,57	0,72	0,98	1,06	0,88	0,82
8	Busovača	0,41	0,47	1,03	1,14	0,97	0,77
9	Fojnica	0,62	0,77	0,68	1,02	0,74	0,74
10	Jajce	0,49	0,56	0,87	0,99	0,88	0,73
11	Gornji Vakuf- Uskoplje	0,32	0,60	0,80	1,11	0,95	0,72
12	Dobretići	0,00	0,00	0,76	0,91	0,00	0,29

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Najrazvijenija općina u SBK je Vitez koja ima višestruko veće vrijednosti stepena zaposlenosti, te indeks razvijenosti inosi 0,99 dok općina Dobretići, koja je rangirana kao posljednja spada u grupu izuzetno nerazvijenih općina u Federaciji BiH.

2.2. Demografske karakteristike

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2019. godini (stanje 30.06.2019. godine) na području SBK živi ukupno 249.879 stanovnika, što čini 11,4% stanovnika FBiH. Broj stanovnika u odnosu na prethodnu godinu je manji za 976, dok je broj stanovnika u Federaciji BiH manji za 6.135. SBK zauzima površinu od 3.189 km², odnosno 12,21% teritorije FBiH. U poređenju s drugim kantonima u Federaciji, SBK se po površini nalazi na petom mjestu. Gustoća naseljenosti u SBK u 2019. godini iznosi 76 stan/km². Gustoća naseljenosti SBK je manja od prosjeka naseljenosti u Federaciji BiH, koja iznosi 83,9 stan/km². Najgušće naseljeno područje u SBK je općina Vitez sa 163 stan/km². Pregled gustoće naseljenosti stanovništva SBK po općinama prikazan je u Tabeli 4.

Tabela 4. Gustoća naseljenosti stanovništva u SBK u periodu 2015-2019. godina

Grad/Općina	Broj naseljenih mjesta	Površina općina u km ²	Stanovništvo					Gustoća naseljenosti u 2019. godini	Po popisu 1991.	Prisutno stanovništvo 2018.	Odsutno stanovništvo	Kolona 12/10
			2015	2016	2017	2018	2019					
1	2	3	5	6	7	8	9	9	10	11	12	13
Kreševo	27	149	5.403	5.149	5.094	5.054	4.988	33,9	6.731	4.988	-1.743	-25,9
Travnik	90	529	54.332	53.054	52.857	52.739	52.487	99,7	70.090	52.487	-17.603	-25,1
Vitez	34	159	25.294	25.763	25.865	25.859	25.911	162,6	27.859	25.911	-1.948	-7,0
Kiseljak	82	165	20.442	20.454	20.431	20.407	20.328	123,7	24.164	20.328	-3.836	-15,9
Fojnica	55	306	11.455	11.979	11.900	11.828	11.723	38,7	16.296	11.723	-4.573	-28,1

Novi Travnik	52	242	24.952	23.767	23.752	23.767	23.704	98,2	30.713	23.704	-7.009	-22,8
Bugojno	78	361	37.115	31.220	31.173	31.091	30.998	86,1	46.889	30.998	-15.891	-33,9
Gornji Vakuf - Uskoplje	52	402	18.474	20.519	20.409	20.292	20.158	50,5	25.181	20.158	-5.023	-19,9
Donji Vakuf	68	320	13.728	13.828	13.718	13.814	13.802	43,2	24.372	13.802	-10.570	-43,4
Jajce	58	339	23.945	26.867	26.761	26.626	26.479	78,5	43.011	26.479	-16.532	-38,4
Busovača	47	158	15.949	17.773	17.773	17.773	17.740	112,5	18.879	17.740	-1.139	-6,0
Dobretići	18	59	625	1.600	1.584	1.575	1.561	26,7	4.790	1.561	-3.229	-67,4
SBK	661	3.289	251.714	251.973	251.434	250.825	249.879	76,3	338.975	249.879	-89.096	-26,3
FBiH	3,34	26.110	2.334.348	2.206.231	2.201.193	2.196.233	2.190.098	84,1	2.758.416	2.190.098	-568.318	-20,6

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Osnovne karakteristike demografskih kretanja na području SBK su negativan migracijski saldo i negativan prirodni priraštaj. Općina Travnik je najnaseljenija sa ukupno 52.487 stanovnika, koja je najveća i površinom od 529 km². Slijede općina Bugojno sa 30.998 stanovnika i općina Jajce sa 26.479 stanovnika. Najmanje naseljena općina je općina Dobretići sa 1.561 stanovnika, koja ima i najmanju površinu 59 km². U 2019. godini u SBK zabilježeno je smanjenje broja novorođene djece za 111 živorođeno djece u odnosu na 2018. godinu, ali i porast broja umrlog stanovništva za 54 u odnosu na prošlu godinu, što u konačnici rezultira negativnim prirodnim priraštajem, čime se nastavila tendencija negativnog prirodnog priraštaja (Tabela 5.). Pozitivan prirodni priraštaj u 2019. godini zabilježen je u općini Vitez, dok u općini Travnik zabilježen je najveći negativni prirodni priraštaj.

Tabela 5. Prirodni priraštaj u SBK i FBiH u periodu 2015. - 2019. godina

Grad/Općina	Prirodni priraštaj				
	2015	2016	2017	2018	2019
Kreševo	-32	-33	-22	-34	-29
Travnik	34	-51	-54	-97	-163
Vitez	16	34	26	14	5
Kiseljak	-58	-11	-30	-60	-70
Fojnica	-38	-39	-37	-64	-78
Novi Travnik	31	11	49	37	-11
Bugojno	-61	-67	-76	-16	-45
Gornji Vakuf - Uskoplje	-34	-29	-31	-42	-43
Donji Vakuf	-14	20	38	-7	-3
Jajce	-98	-19	-86	-57	-73
Busovača	19	-3	0	-33	-12
Dobretići	0	-8	-7	-9	-11
Srednjobosanski kanton	-303	-195	-230	-368	-533
FBiH	-1.950	-1.448	-1803	-2.543	-4.005

2.3. Privredni pokazatelji

U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za period od 2014. do 2019. godine, definisanih kao pokazatelji Strateškog cilja 1 i njegovih prioriteta. Kao što je moguće zaključiti, SBK je već u 2019. godini „prevazišao“ ciljne vrijednosti 2020. godine za pojedine pokazatelje kao što su: broj zaposlenih, ukupna požnjevena površina svih kultura, ukupna proizvodnja šumskih sortimenata, ukupan izvoz, broj dolazaka turista, broj noćenja turista, broj ležaja, broj osoba zaposlenih u turizmu. Evidentno je da su izvoz i turizam generatori rasta i razvoja SBK. Indeks obima industrijske proizvodnje je također rastao u odnosu na 2018. godinu. Pokrivenost uvoza izvozom je pao u odnosu na 2018. godinu i iznosi 69,8 %, dok je broj registrovanih poslovnih subjekata rastao u odnosu na 2018. godinu. Ukupne ostvarene investicije u 2018. godini su se povećale u odnosu na 2017. godinu za 3.982 000 KM.

Tabela 6. Pregled pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za period od 2014. do 2018. godina

Oznaka	Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ciljana vrijednost 2020
Strateški cilj 1.	Ojačati go privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa,	BDP	Nadležne institucije više ne izračunavaju pokazatelj BDP-a za kantone	1.304.147	-	-	-	-	-	1.450.000
		Broj zaposlenih	Federalni zavod za statistiku; godišnji izvještaj	40.745	41.615	43.474	49.650	50.957	51.583	46.856
		Indeks razvijenosti	Federalni zavod za programiranje razvoja	78,5	77,2	83,7	83,4	0,73	0,63	86,4
1.1.	Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	Prosječan broj osoba zaposlenih u poljoprivredi i šumarstvu	FZZS, godišnji izvještaj	1.362	1.357	1.443	1.660	1.718	1.745	1.906
		Ostvarene investicije u poljoprivredi i nova stalna sredstva, uključujući investicije poljoprivrednih gazdinstava	FZZS, godišnji izvještaj	5.749	4.944	5.472	5.308	4.716	-	9.200
		Ukupna požnjevena površina svih kultura, u ha	FZZS, godišnji izvještaj	15.627	16.557	16.003	15.849	15.204	88.148	16.090
		Ukupni broj rodni stabala	FZZS, godišnji izvještaj	799.102	807.416	857.066	867.639	892.538	886.674	958.920

		Ukupna proizvodnja šumskih sortimana, u hiljadama m3	FZZS, godišnji izvještaj	319	319	366	391	435	431	350
1.2.	Jačati privredu uz poticanje izvoznih aktivnosti	Indeks obima industrijske proizvodnje	FZZS, godišnji izvještaj	104,9	106,2	104,6	98,5	99,2	101,1	110
		Ukupni izvoz, u 000 KM	FZZS, godišnji izvještaj	579.077	658.339	702.350	715.158	770.048	728.575	665.940
		Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	FZZS, godišnji izvještaj	71	72	75,4	73,4	78,6	69,8	80
		Investicije u hotelijerstvu i ugostiteljstvu, u 000 KM	FZZS, godišnji izvještaj	4.235	3.130	3.661	1.059	1.178	-	5.000
1.3.	Poboljšati razvoj održivog turizma	Broj dolazaka turista	FZZS, godišnji izvještaj	36.617	42.280	44.936	48.132	47.142	54.028	43.364
		Broj noćenja turista	FZZS, godišnji izvještaj	52.609	78.782	81.952	88.194	85.427	90.381	63.131
		Broj ležaja	FZZS, godišnji izvještaj	1.606	1.764	1.864	1.742	1.708	1.782	3.212
		Promet u ugostiteljstvu	Nedostupni podaci	10.460.421	-	-	-	-	-	11.500.000
		Broj osoba zaposlenih u turizmu	FZZS, godišnji izvještaj	1.898	1.937	2.115	2.225	2.286	2.377	2.277
		Broj registrovanih poslovnih subjekata	Federalni zavod za programiranje razvoja	13.161	13.395	12.803	12.547	12.967	13.179	14.477
1.4.	Kreirati povoljnije poslovno okruženje	Ukupno ostvarene investicije, u 000 KM	FZZS, godišnji izvještaj	251.880	194.281	230.395	202.002	205.984	-	290.000

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.4. Zaposlenost, nezaposlenost i plate

U Tabel 7. prikazan je pregled broja zaposlenih, nezaposlenih i plata na nivou godišnjeg prosjeka u SBK u periodu od 2013.-2019. godina.

Tabela 7. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plata na nivou godišnjeg prosjeka u SBK

Godina	SBK			FBiH		
	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plata (KM)	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plata (KM)
2013	38.975	41.711	698	435.113	391.942	835
2014	40.745	41.804	678	443.587	392.265	833
2015	41.615	40.848	673	450.121	389.865	830
2016	43.474	38.748	678	457.974	372.207	839
2017	49.650	36.799	698	505.201	349.699	860
2018	50.957	34.777	723	519.800	329.907	889
2019	51.583	32.775	759	531.483	307.864	928

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema podacima FZZPR i Federalnog zavoda za statistiku, SBK u periodu od 2013.-2019. godine bilježi konstantno povećanje broja zaposlenih, te je taj pokazatelj u 2019. godini dostigao broj od 51.583 zaposlenih osoba, što je za 626 više nego u 2018. godini. Najviše zaposlenih u SBK u 2019. godini evidentirano je u općini Travnik (13.796), a zatim slijede Vitez (7.219) i Bugojno (5.681). Najmanje zaposlenih ima općina Dobretići sa 29 registrovanih zaposlenih osoba. Krajem mjeseca decembra 2019. godine na evidenciji nezaposlenih je bilo ukupno 13.842 korisnika zdravstvene zaštite, što čini 42,23% od ukupnog broja nezaposlenih osoba. Korisnika novčane naknade na dan 31.12.2019. godine je bilo ukupno 992 ili 3,03% od ukupnog broja nezaposlenih osoba. Kvalifikacijska struktura nezaposlenih osoba, što ćemo vidjeti iz naredne tabele, je takva da je najveći broj III stepen stručne spreme i to: 12.175 ili 35%, I stepen 10.950 ili 31,48%, IV stepen 8.602 ili 24,73%, VI2 stepen 1.1226 ili 3,52%, VIII1 stepen 618 ili 1,77%, II stepen 428 ili 1,23%, VII2 stepen 449 ili 1,29%, VII1 stepen 191 ili 0,55%, te V stepen 137 ili 0,39%.

Tabela 8. Pregled broja nezaposlenih osoba po stepenu stručnog obrazovanja na dan 31.12.2019. god.

OPĆINA	UKUPNO		STEPEN STRUČNOG STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			Osnovno obrazovanje	Progr. stručnog osposobljavanja	Srednje stručno obrazovanje i obuka	Srednje tehničko obrazovanje,	Postsekundarno obrazovanje, uključujući maistorske i	Prvi ciklus visokog obrazovanja	Prvi ciklus visokog obrazovanja	Drugi ciklus visokog obrazovanja (Magistarska	Drugi ciklus visokog obrazovanja (dodatak diplomi)	Treći ciklus visokog obrazovanja
BUGOJNO	4717	svoga	1506	20	1765	1052	8	36	157	78	95	0
	2490	žena	802	8	783	660	0	21	104	43	69	0
BUSOVAČA	2519	svoga	646	57	928	766	10	20	50	20	22	0
	1386	žena	360	18	413	516	0	15	36	14	14	0
DOBRETIĆI	57	svoga	37	2	12	6	0	0	0	0	0	0
	27	žena	19	2	4	2	0	0	0	0	0	0
DONJI VAKUF	2217	svoga	646	9	882	541	1	17	37	47	37	0
	1069	žena	284	0	372	325	0	10	26	32	20	0
FOJNICA	1655	svoga	585	24	484	446	2	6	73	15	20	0
	939	žena	393	9	187	276	1	2	43	11	17	0
G. VAKUF – USKOPLJE	2401	svoga	757	2	950	521	1	15	87	36	31	1
	1196	žena	360	1	403	335	0	9	45	18	24	1
JAJCE	2900	svoga	988	52	1044	664	9	13	65	35	29	1
	1609	žena	576	31	494	416	1	10	46	20	15	0
KISELJAK	2030	svoga	501	26	782	575	2	7	82	17	38	0
	1113	žena	238	11	374	381	1	5	60	15	28	0
KREŠEVO	530	svoga	144	0	185	168	0	3	15	4	11	0
	327	žena	98	0	82	126	0	2	11	3	5	0
NOVI TRAVNIK	3003	svoga	1017	50	980	698	31	12	155	23	37	0
	1746	žena	657	32	421	499	1	9	96	8	23	0
TRAVNIK	6973	svoga	2543	74	2047	1716	20	27	363	92	91	0
	3168	žena	1218	25	640	921	2	11	221	67	63	0
VITEZ	3773	svoga	1090	52	1305	1036	33	25	123	73	36	0
	2048	žena	610	34	580	640	3	15	83	53	30	0
UKUPNO SBK	32775	svoga	10460	368	11364	8189	117	181	1207	440	447	2
	17118	žena	5615	171	4753	5097	9	109	771	284	308	1

Izvor: Služba za zapošljavanje SBK

Na području SBK je na kraju 2019. godine evidentirano 32.775 nezaposlenih lica, dok je na kraju 2018. godine ovaj broj iznosio 34.777 nezaposlene osobe, što je za 2.002 osoba manje u odnosu na broj evidentiranih krajem 2018. godine. U ukupnoj strukturi nezaposlenih na području, SBK kao što je ranije navedeno, najveći udio zauzimaju KV radnici (35%) i NKV radnici (31%).

Tabela 9. Pregled nezaposlenosti po općinama u SBK za period 2015.-2019. godine

Općina	2015	2016	2017	2018	2019
	Nezaposleni	Nezaposleni	Nezaposleni	Nezaposleni	Nezaposleni
Bugojno	6.055	7.768	5.438	5.232	4.717
Busovača	3.140	2.940	2.834	2.672	2.519
Dobretići	101	94	67	59	57
Donji Vakuf	2.915	2.854	2.754	2.340	2.217
Fojnica	2.118	1.963	1.839	1.816	1.655
G. Vakuf – Uskoplje	3.064	2.971	2.698	2.486	2.401
Jajce	3.799	3.744	3.382	3.076	2.900
Kiseljak	2.633	2.492	2.375	2.236	2.030
Kreševo	708	600	591	602	530
Novi Travnik	3.903	3.629	3.402	3.214	3.003
Travnik	8.079	7.519	7.191	7.013	6.973
Vitez	4.333	4.174	4.228	4.031	3.773
SBK	40.848	38.748	36.799	34.777	32.775
Federacija BiH	389.865	327.207	349.699	329.907	307.864

Izvor: SBK u brojakama, Federalni zavod za statistiku

Najveći broj nezaposleni je u općini Travnik 6.973 nezaposlenih, iako se u odnosu na 2018. godinu taj broj smanjio za 40 osobe. Druga po redu općina po broju nezaposlenih je općina Bugojna 4.717 nezaposlenih osoba, taj iznos se smanjio u odnosu na 2018. godinu za 515 osoba. Prosječna mjesečna neto plata je, također, kontinuirano rasla od 2015. godine i u 2019. godini je iznosila 759 KM. Međutim, i dalje se radi o znatno manjoj prosječnoj mjesečnoj neto plati u odnosu na Federaciju BiH, u kojoj je ista u 2019. godini iznosila 928 KM. Najviša prosječna neto plata je tijekom 2019. godine u SBK evidentirana u općini Dobretićima (1.045 KM), a najniža u općini Bugojnu (640 KM). U općini Dobretići na posljednjem popisu upisanih 1.629 stvarno živi oko tri stotine stanovnika, a od 31 uposlenih najviše ih je u općini i policijskoj stanici. Iz kantonalnog budžeta godišnje za pomoć u finansiranju općine Dobretići izdvaja se 250.000 KM.

Tabela 10. Prosječna neto plata po općinama u SBK za period 2015.-2019. godine

Općina	Prosječna neto plata				
	2015	2016	2017	2018	2019
Bugojno	642	642	632	641	640
Busovača	724	709	720	755	772
Dobretići	872	913	1.055	1.091	1.045
Donji Vakuf	688	687	689	727	804
Fojnica	747	735	763	791	790
Gornji Vakuf-Uskoplje	681	688	669	684	673
Jajce	826	827	863	906	928
Kiseljak	630	625	638	684	710

Kreševo	659	658	815	867	877
Novi Travnik	748	773	766	768	786
Travnik	652	661	684	707	770
Vitez	600	607	640	668	717
Ukupno	673	678	698	723	759

U Tabeli 11. je predstavljen indeks industrijske proizvodnje ostvaren u SBK i FBiH za period od 2013. do 2019. godine.

Tabela 11. Industrijska proizvodnja po godinama u SBK i FBiH

Indeks-Godina	Srednjobosanski kanton	Federacija BiH
2013/2012	123,3	107,4
2014/2013	104,9	100,1
2015/2014	106,2	102,2
2016/2015	104,6	102,6
2017/2016	98,5	103,8
2018/2017	99,2	100,8
2019/2018	101,1	97,3

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Prema statističkim podacima u 2019. godini u FBiH ostvaren je pad fizičkog obima industrijske proizvodnje u odnosu na 2018. godinu, a u SBK je ostvaren rast fizičkog obima (Tabela 11). Ipak, bitno je imati u vidu da je indeks rasta industrijske proizvodnje u SBK, u periodu 2012-2016, bio bitno iznad prosjeka FBiH, bio je pad u 2017.godini, ali nastavlja se rast u 2018. i 2019. godini indeks rasta industrijske proizvodnje je iznad prosjeka u FBiH. Ukoliko se posmatraju pokazatelji uvoza i izvoza u SBK u proteklom periodu, u apsolutnim iznosima, može se uočiti da je u 2019. godini došlo do pada izvoza 41.473 KM, dok je uvoz u 2019. godini porastao za 63.025 KM. Ipak, evidentno je da je stepen pokrivenosti uvoza izvozom u 2019. godini u SBK bitno veći nego na nivou FBiH (69,8% u, SBK a 55,0% u FBiH). U 2019. godini izvoz iz SBK činio je 9,56% izvoza Federacije BiH i 7,53 ukupnog uvoza u ovaj BH-a entitet. U SBK uvoz iznosi 1.043 miliona KM što je za 6 miliona više u odnosu na prethodnu godinu. Najveći uvoz evidentiran je u općini Vitez (391 milion KM), općini Travnik (210 miliona KM) i općini Kiseljak (125 miliona KM). U SBK u 2019. godini izvoz iznosi 778 miliona KM što je za 41.473 niže u odnosu na prethodnu godinu. Najveći izvoz evidentiran je u općinama Travnik (238 miliona KM), Jajce (101 miliona KM) i Novi Travnik (81 milion KM).

Tabela 12. Pokazatelji uvoza i izvoza u SBK i FBiH za period 2014.-2018. godina

Pokazatelj	Izvoz u 000 KM						Uvoz u 000 KM						
	Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019
Srednjobosanski kanton		579.077	658.339	702.350	715.158	770.048	728.575	815.694	914.282	932.107	974.933	980.289	1.043.314
Federacija BiH		5.778.906	6.148.081	6.259.782	7.254.541	7.911.910	7.620.114	10.354.092	10.681.387	10.925.903	12.435.049	13.266.591	13.844.811

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 13. Pokrivenost uvoza izvozom u % za period 2014.-2019. godina

Pokazatelj	Pokrivenost uvoza izvozom (u %)						
	Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Srednjobosanski kanton		71,0	72,0	75,4	73,4	78,6	69,8
Federacija BiH		55,8	57,6	57,3	58,0	59,6	55,0

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ukupan broj poslovnih subjekata u SBK iznosi 13.179 i veći je za 212 poslovnih subjekata u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u SBK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 9,16 %.

Tabela 14. Struktura poslovnih subjekata u SBK i FBiH za period 2013. – 2019..godine

Godina	Registrovani poslovni subjekti u SBK po djelatnosti			Ukupno SBK poslovni subjekti	Ukupno FBiH poslovni subjekti	Učešće kantona u FBiH
	Pravne osobe	Jedinice u sastavu	Obrt			
2013.	4.400	2.325	6.160	12.885	128.728	10,01%
2014.	4.530	2.421	6.210	13.161	129.315	10,18%
2015.	4.659	2.487	6.249	13.395	131.291	10,20%
2016.	4.821	2.578	5.404	12.803	134.019	9,55%
2017.	4.939	2.636	4.972	12.547	135.339	9,27%
2018.	5.102	2.688	5.177	12.967	140.075	9,26%
2019.	5.198	2.687	5.294	13.179	143.823	9,16%

Izvor: Federalni zavod za statistiku; Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja

2.5. Biljna proizvodnja

Ukupna površina I agrozone u SBK iznosi 23.584 ha. Uz tehničko-tehnološko uređenje predstavlja potencijal za organizovanje intenzivne poljoprivredne proizvodnje. Korištenje zemljišta u ovoj agrozoni bi se usmjerilo na intenzivno ratarstvo, a to su, prije svega, proizvodnja krmnih kultura za proizvodnju mlijeka, intenzivna proizvodnja povrća, te proizvodnja industrijskog bilja. Ukupna površina II agrozone u SBK iznosi 68.929 ha. Obzirom na prirodni brdsko planinski ambijent otežano je korištenje mehanizacije za intenzivnu ratarsku proizvodnju, tako da je agrozona II namijenjena za poluintenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Na ovim površinama zemljišta organizovala bi se proizvodnja intenzivnih zasada voća visokostablašica i jagodastog voća, zatim uzgoj povrća i to pogotovu za industrijsku preradu. Također, u ovoj agrozoni korištenje zemljišta bi bilo usmjereno i za proizvodnju krme i sijena, kako bi se organizovala proizvodnja mlijeka i mesa. Površine III agrozone iznose 9.972 ha. Obzirom da agrozona III zauzima male površine unutar posmatranog područja, njena upotreba u poljoprivredne svrhe je namjenjena gotovo isključivo za ispašu životinja. U strukturi sjetvenih površina na području SBK dominiraju žita, prije svega kukuruz, koji je dominantna kultura za spremanje stočne hrane, pšenica, zob, ječam. Prinosi ovih kultura jako variraju, ovisno o vremenskim uslovima, s obzirom da gotovo ne postoje sistemi za navodnjavanje, te zaštitu od leda i drugih vremenskih nepogoda. Raž, krumpir, crni luk, kupus, zelena paprika, zeleni kukuruz, stočna repa i travno djetelinska smjesa imaju pad u odnosu na 2018. godinu.

Tabela 15. Pregled prinosa usjeva u SBK za periodu 2014.-2019.godine

	2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Požnjevena		Prinos, tona po ha	Požnjevena		Prinos, tona po ha	Požnjevena		Prinos, tona po ha	Požnjevena		Prinos, tona po ha	Požnjevena		Prinos, tona po ha	Požnjevena		Prinos, tona po ha
	površina u ha	ukupno		površina u ha	ukupno		površina u ha	ukupno		površina u ha	ukupno		površina u ha	ukupno		površina u ha	ukupno	
Usjevi	u ha	ukupno	po ha	u ha	ukupno	po ha	u ha	ukupno	po ha	u ha	ukupno	po ha	u ha	ukupno	po ha	u ha	ukupno	po ha
Pšenica	1.697	5.318	3,1	1.770	5.667	3,2	1.696	5.996	3,5	1.651	5.542	3,4	1.546	5.098	3,3	3,4	4.660	3,4
Raž	425	1.266	3	392	1.244	3,2	399	1.461	3,7	388	1.344	0,5	372	1.324	3,6	3,4	1.161	3,4
Ječam	1.055	3.293	3,1	1.042	3.265	3,1	1.035	3.298	3,2	881	2.875	3,3	907	2.948	3,3	3,4	2.922	3,4
Zob	435	1.251	2,9	404	1.235	3,1	414	1.380	3,3	436	1.291	3	423	1.191	2,8	2,9	1.297	2,9
Tritikale	-	-	-	-	-	-	-	-	-	531	1.951	3,7	382	1.344	3,5	3,6	1.395	3,6
Heljda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	127	242	1,9	119	237	2,0	2	216	2
Kukuruz - zrno	1.059	2.289	2,2	1.356	2.471	1,8	1.342	2.630	2	1.209	2.115	1,7	956	1.864	2,0	2	1.774	2
Krompir/Krumpir	3.033	18.830	6,2	3.282	28.124	8,6	3.221	27.839	8,6	3.087	23.232	7,5	2.982	22.959	7,7	7,4	21.243	7,4
Crni luk	322	2.130	6,6	323	2.351	7,3	339	2.665	7,9	336	2.530	7,5	357	2.743	7,7	7,2	2.313	7,2
Grah - zrno	609	1.233	2,0	630	1.025	1,6	575	1.053	1,8	578	930	1,6	561	928	1,7	1,7	1.007	1,7
Kupus	547	8.688	15,9	547	8.807	16,1	517	8.505	16,5	519	8.593	16,6	509	8.332	16,4	16,3	8.161	16,3
Paradajz/Rajčica	74	367	5,0	85	500	5,9	93	444	4,8	95	537	5,7	86	497	5,8	6,1	461	6,1
Paprika zelena	54	257	4,7	63	348	5,5	70	356	5,1	75	660	8,9	80	559	7,0	6,4	400	6,4
Dijetelina - sijeno	1.757	1.181	4,7	1.823	8.574	4,7	1.826	8.214	4,5	1.846	8.601	4,7	1.765	7.299	4,1	4,2	7.450	4,2
Lucerka/Lucerna	1.517	7.362	4,9	1.676	8.091	4,8	1.658	7.256	4,4	1.616	7.861	4,9	1.551	6.328	4,1	4,5	6.912	4,5
Kukuruz zeleni	842	18.136	21,5	828	18.361	22,2	881	22.138	25,1	892	17.222	19,3	866	20.769	24,0	22,4	19.768	22,4
Stočna repa	209	2.964	14,2	200	3.159	15,8	201	2.989	14,9	197	2.706	13,7	196	2.729	14,0	12,9	2.321	12,9
Travno-djet.smjesa	1.591	5.442	3,4	1.708	5.907	3,5	1.736	5.241	3	1.385	4.419	3,2	1.546	5.043	3,3	3,1	4.687	3,1

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2019.godina

Tabela 16. Pregled voća u SBK za periodu 2014.-2019.godine

Voće	2014			2015			2016			2017			2018			2019		
	Broj		Prinos kg po	Broj		Prinos kg po	Broj		Prinos kg po	Broj		Prinos kg po	Broj		Prinos kg po	Broj		Prinos kg po
	rodnih stabala	ukupno		rodnih stabala	ukupno		rodnih stabala	ukupno		rodnih stabala	ukupno		rodnih stabala	ukupno		rodnih stabala	ukupno	
	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu		
Trešnje	16.135	132	8,2	15.210	79	18,3	15.410	111	7,2	15.515	60	3,9	18.666	383	20,5	18.766	108	5,8
Višnje	9.270	43	4,7	9.760	163	16,7	9.840	86	8,8	10.430	62	6,0	10.900	209	19,2	10.660	46	4,3
Jabuke	230.120	948	4,1	231.909	4.629	20,0	241.545	863	3,6	254.540	544	2,2	252.006	4.031	16,0	247.406	757	3,1
Kruške	108.565	275	2,5	111.765	1.531	13,7	113.200	330	2,9	115.050	226	2,0	115.190	1.422	12,3	115.195	286	2,5
Šljive	404.392	1.023	2,5	405.152	5.163	12,7	443.316	747	1,7	450.539	408	0,9	460.006	6.916	15,0	459.029	620	1,4
Orasi	28.875	53	1,8	31.895	488	15,3	33.755	91	2,7	33.565	43	1,3	35.770	439	12,3	35.618	88	2,5

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2019.godina

U strukturi voćarskih kultura zastupljena je proizvodnja jabučastog, jezgrastog, koštičavog i jagodičastog voća. U ukupnoj voćarskoj proizvodnji dominira proizvodnja šljive i jabuke. U 2019. godini došlo je do pada prinosa po stablu. Najveći prinos u 2019. godini bilježi trešnja, ali u odnosu na 2018. godinu to je jako malo. Kod brojnog stanja stoke nije zabilježena značajna promjena 2019. godine u odnosu na prethodnu godinu. Blagi porast bilježi broj ovaca i košnjice pčela. (Tabela 17).

Tabela 17. Brojno stanje stoke u SBK u periodu 2014. - 2019. godina

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Goveda	32.602	32.853	32.432	30.897	29.374	28.677
Ovce	93.290	93.068	89.340	90.930	98.508	98.929
Svinje	16.040	15.393	14.136	14.087	14.016	13.192
Konji	1.348	1.297	1.309	1.313	1.280	1.185
Perad (u hilj./hilj. grla)	275	229	249	284	213	224
Koze	3.767	4.141	4.430	4.475	4.865	4.750
Košnice pčela	21.235	21.660	21.126	19.645	19.355	19.557

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2019. godina

2.6. Turizam

U sljedećem tabelarnom prikazu po godinama dati su pregledi broja dolazaka i noćenja turista u SBK.

Tabela 18. Pregled broja dolazaka i noćenja turista prema vrstama objekata u SBK od 2016.-2019. godine

	DOLASCI TURISTA			NOĆENJA TURISTA		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaćih turista	Stranih turista
2016	44.936	27.483	17.453	81.952	50.357	31.595
Hoteli i sličan smještaj	41.454	25.529	15.925	75.360	46.232	29.128
Odmarališta i slični objekti.	1.383	564	819	2.561	1.289	1.272
Kampovi i prostor za kampiranje	585	190	395	998	283	715
Ostali smještaj	1.514	1.200	314	3.033	2.553	480
Broj ležaja	1.864					
2017	48.132	27.733	20.399	88.194	50.439	37.755
Hoteli i sličan smještaj	43.819	25.139	18.680	78.977	44.989	33.988
Odmarališta i slični objekti.	912	536	376	2.743	1.272	1.471
Kampovi i prostor za kampiranje	1.307	247	1.060	2.213	404	1.809
Ostali smještaj	2.094	1.811	283	4.261	3.774	487
Broj ležaja	1.742					
2018	47.142	25.885	21.257	85.427	46.590	38.837
Hoteli i sličan smještaj	40.940	22.130	18.810	72.977	39.128	33.849
Odmarališta i slični objekti.	2.463	1.337	1.126	4.945	2.440	2.505
Kampovi i prostor za kampiranje	1.270	252	1.018	2.359	467	1.892
Ostali smještaj	2.469	2.166	303	5.146	4.555	591

Broj ležaja	1.708					
2019	54.028	28.346	25.682	90.381	44.075	46.306
Hoteli i sličan smještaj	50.421	27.118	23.303	84.436	42.215	42.221
Odmarališta i slični objekti.	1.689	701	988	2.563	1.012	1.551
Kampovi i prostor za kampiranje	1.918	527	1.391	3.382	848	2.534
Ostali smještaj						
Broj ležaja	1.782					

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2019

U 2019. godini SBK je posjetilo 54.028 turista što je za 6.886 manje u odnosu na 2018. godinu. Zabilježena je tendencija rasta broja stranih gostiju u periodu 2016.-2019. godina, dok dolasci i noćenja domaći turista su se smanjili i to ukazuje na činjenicu da i ovaj sektor trpi posljedice ekonomsko- socijalnih prilika u kantonu. U 2019. prema podacima turističke zajednice osjetan je pad budući da se ne vrši prijava dolazaka i noćenja. Podaci nisu autentični budući da svi hoteli nisu zadovoljili uslove registracije. Prema podacima kojima raspolaže Turistička zajednica SBK u 2019. dolasci domaćih i stranih turista je 39.603 turista, od toga domaći 18.347, a strani 21.256 turista. Ukupna noćenja su 117.572, od toga domaći turista 69.993, a stranih 47.579 turista. Ako usporedimo podatke Federalno zavoda za statistiku i turističke zajednice vidimo da se radi o velikoj razlici. Broj dolazaka- noćenja na području SBK je daleko veći nego je predstavljeno statističkim podacima, obzirom da privatni smještaj nije predmet statističke obrade, a koji čini najveću zastupljenost u sveukupnoj smještajnoj ponudi SBK.

2.7. Društveni pokazatelji

Posmatranjem ključnih pokazatelja društvenog razvoja SBK, može se uočiti da je ostao isti broj doktora i stomatologa u odnosu na 2018. godinu. Smanjio se broj djece koji završavaju odavno i srednje obrazovanje u odnosu na 2018. godinu i to za 435 djece. Socijalni transferi u 2019. godinu, broj zdravstveno osiguranih osoba u odnosu na ukupno stanovništvo, broj djece koja ponavljaju školovanje su također smanjeni. Iznos socijalnih izdvajanja je porastao u odnosu na 2018. godinu za 188.010 KM. Ohrabruje činjenica koja ukazuje na kontinuirano smanjenje broja kriminalnih dijela koja su se smanjila u odnosu na 2018. godinu za 185 kriminalna djela, dok broj prijavljenih prijestupnika se također smanjio. Pored redovnih poslova MUP-a, provode se i aktivnosti koja se naziva Rad policije u zajednici. Rad policije u zajednici predstavlja savremeni način policijskog djelovanja koji je usmjereno na blisku saradnju s građanima i ostalim institucijama zajednice kako bi se poboljšala učinkovitost rješavanja problema na razini lokalne zajednice. Poslovi i zadaci policijskih službenika za rad policije u zajednici su prvenstveno preventivnog karaktera, pri čemu je od izuzetnog značaja približavanje policije građanima i poboljšanje uzajamne komunikacije. Izdvajanja za kulturu i sport značajno su povećana u 2019. godini te iznose 834.000 KM za kulturu i 856.900 KM za sport. U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja društvenog razvoja u SBK za period od 2014. do 2019. godine, definisanih Strateškim ciljem 2. i njegovim prioritetima.

Tabela 19. Pregled pokazatelja društvenog razvoja u SBK za period od 2014. do 2019. godine

Oznaka	Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja, izvor podataka (institucija)	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ciljana vrijednost 2020
SC.2	Unaprijediti obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu te sigurnost građana	Broj učenika osnovnih i srednjih škola / 1.000 stanovnika	FZZS, godišnji izvještaj	139	133	127	123	120	115	130
		Broj doktora / 1.000 stanovnika	Federalni zavod za programiranje razvoja	352 doktora (352/273.000 * 1.000 = 1,29)	356 doktora (356/251.714* 1000=1,41)	357 doktora (357/251.973* 1000=1,42)	390 doktora (390/251.434* 1000=1,55)	376 doktora (376/250.825*1 000=1,50)	376 doktora (376/249.879*1 000=1,50)	400 doktora 1,5
				53 stomatologa (53 / 273.000 * 1.000 = 0,19)	52 stomatologa (52/251.714* 1000=0,21)	55 stomatologa (55/251.973* 1000=0,22)	60 stomatologa (60/251.434* 1000=0,24)	58 stomatologa (58/250.825*10 00=0,23)	58 stomatologa (58/249.879*10 00=0,23)	70 stomatologa 0,25
				Socijalni transferi po stanovniku	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	19,68	39,17	39,97	40,7	44,89
		2.1.	Poboljšati kvalitet postojecih zdravstvenih usluga	Zdravstveno osiguranih osoba u odnosu na ukupno stanovništvo (u %)	Zavod zdravstvenog osiguranja SBK Novi Travnik	85	85,79	85,36	89,87	84,1
2.2.	Ojačati kapacitete, unaprijediti kvalitet socijalnih usluga i poboljšati status korisnika usluga	Broj korisnika socijalne pomoći / 1.000 stanovnika	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	36	27	28	36	29	36,5	36
		Iznos socijalnih izdvajanja	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	4.972.538	9.859.812	10.073.280	10.234.800	10.376.190	10.564.200	6.000.000
2.3.	Poboljšati kvalitet obrazovanja	Broj djece koja završavaju osnovno i srednje obrazovanje	Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta SBK	3.022 -osnovno obrazovanje	3.100 -osnovno obrazovanje	2.758- osnovno obrazovanje	2.637 -osnovno obrazovanje	2.770- osnovno obrazovanje	2497-osnovno obrazovaje	2.900 -osnovno obrazovanje
				2.525- srednje obrazovanje	3.432-srednje obrazovanje	3.081-srednje obrazovanje	2.591-srednje obrazovanje	2.562- srednje obrazovanje	2.400- srednje obrazovanje	2.400 -srednje obrazovanje

		Omjer broja nastavnika prema broju djece, u osnovno i srednjem obrazovanju	FZZS, godišnji izvještaj	16 na 1	13 na 1	12 na 1	11 na 1	11 na 1	10na1	16 na 1
		Broj djece koja ponavljaju obrazovanje	Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta SBK	500	395	378	392	356	284	300
2.4.	Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stepena sigurnosti građana Kantona	Broj kriminalnih djela	MUP SBK; https://www.mupsbk-sbk.gov.ba/	2.359	1.591	1.306	1.282	1.126	941	1.800
		Broj prijavljenih prijestupnika	MUP SBK; https://www.mupsbk-sbk.gov.ba/	1.381	1.378	1.114	1.152	1.120	923	1.000
2.5.	Unaprijediti oblast kulture i sporta	Iznos izdavanja za kulturu i sport	Odjel za kulturu, sport i informisanje SBK	Kultura 412.000	Kultura 400.000	Kultura 394.800	Kultura 605.000	Kultura 700.000	Kultura 834.000	Kultura 500.000
				Sport 415.000	Sport	Sport	Sport	Sport	Sport	Sport
					465.500	495.550	567.000	700.000	856.900	600.000

2.8. Penzije

Prema podacima FZZPR-a, broj penzionera na području SBK bilježi kontinuiran blagi rast u periodu 2014.-2019. godina, koji je srazmjern sa rastom broja penzionera u FBiH, tako da učešće broja penzionera SBK u ukupnom broju na nivou FBiH u posmatranom periodu konstantno iznosi 11,2 %. Prosječna isplaćena penzija u FBiH u decembru 2019. godine iznosila je 416 KM, što je više za 4,4 %, dok u SBK prosječna isplaćena penzija iznosi 413 KM što je više za 5,3% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje prosječne isplaćene penzije zabilježeno je u svim općinama SBK dok je najviše u Kiseljaku za 6,0%, Fojnici za 5,8% a najmanje u Jajcu za 4,7%.

Tabela 20. Broj penzionera i iznos penzije u SBK i Federaciji BiH za period 2014.-2019.godina

Godina	SBK		FBiH		BiH	
	Broj penzionera	Iznos prosječne penzije (KM)	Broj penzionera	Iznos penzije (KM)	Broj penzionera	Iznos penzije (KM)
2014	38.048	357	336.898	389	394.900	365
2015	38.457	359	340.848	393	402.044	366
2016	38.916	361	345.629	398	409.335	368
2017	39.062	364	346.538	403	412.539	371
2018	39.319	392	349.158	434	365.718	428
2019	39.589	413	352.438	456	424.009	416

Izvor: Federalni zavod za programiranje

2.9. Porezni prihodi

Prema podacima Porezne uprave FBiH, u 2019. godini u Federaciji BiH, porezni prihodi svih kantona (porezi građana i porez na dohodak) iznose 427.996 hilj. KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 7,5% (prihodi u 2018. godini su iznosili 398.097 hilj. KM). Porezni prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u FBiH iznose 195,4 KM i viši su za 7,8% u odnosu na prethodnu godinu. U SBK u 2019. godini ostvareni su porezni prihodi u iznosu od 28,2 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 4,2%. Najviši porezni prihodi ostvareni su u općini Travnik u iznosu od 6,8 mil. KM, a najniži u općini Dobretići u iznosu od 39,1 hilj. KM. Porezni prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u SBK iznose 113 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 4,5% i što je 57,8% u odnosu na prosjek FBiH. Najviši porezni prihodi po glavi stanovnika ostvareni su u Kreševu u iznosu od 154,8 KM, a najniži u općini Dobretići u iznosu od 25,1 KM.

Tabela 21. Porezni prihodi u SBK i FBiH po godinama

Godina	Stanovništvo		Prihodi		Prihodi/PC u KM (po glavi stan.)		Prihodi/PC u KM (po glavi stan.) FBiH = 100	
	(prisutno)		u 000 KM		SBK	FBIH	SBK	FBIH
	SBK	FBIH	SBK	FBIH	SBK	FBIH	SBK	FBIH
2014	252.573	2.336.722	18.417	282.553	73	121	60	100
2015	251.714	2.334.348	19.768	290.622	79	124	63	100
2016	251.973	2.206.231	25.750	344.606	102	156	65	100
2017	251.434	2.201.193	29.285	380.358	116	173	67	100
2018	250.825	2.196.233	27.118	398.097	108	181	59	100
2019	249.879	2.190.098	28.245	427.995	113	195	61	100

Izvor: Federalni zavod za programiranje

2.10. Obrazovanje

Ukupno 28.882 učenika pohađa školu u školskoj 2019/2020. godini, što je za 1.156 učenika manje u odnosu na prošlu godinu, te prati tendenciju smanjenja iz prethodnog razdoblja. Trend smanjenja broja učenika prisutan je i u Federaciji BiH. Broj učenika u odjeljenju u osnovnom obrazovanju u SBK je smanjen u odnosu na 2018. godinu za 246 učenika, dok se broj nastavnika u ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja povećao u odnosu na 2018. godini. Razlog povećanja broja nastavnika mogao bi biti povećan broj asistenata i volontera, kao i nastavnika koji rade u više obrazovnih ustanova (dopuna norme), a što nije navedeno u statističkim izvještajima. Trenutno, u školskoj godini 2019./2020. u predškolskim ustanovama u SBK nalazi se oko 1.100 djece u dobi od 3-6 godina, što znači da je predškolskim odgojem i obrazovanjem u SBK obuhvaćeno 16% djece predškolske dobi u periodu od 3-6 godina. Razlog povećanja djece u predškolskim ustanovama kao i broj registrovanih predškolskih ustanova leži i u aktivnoj obrazovnoj politici koju Ministarstvo obrazovanja uz podršku Vlade SBK, čini na zagovaranju i promicanju važnosti ranog rasta i razvoja djece. I dalje određeni broj djece ostaje izvan školskog sistema. To su djeca posebno ranjive kategorije poput pripadnika romske nacionalnosti, djeca iz obitelji u stanju socijalne potrebe, i to najčešće u ruralnim sredinama, te djeca s posebnim obrazovnim potrebama.

U narednim tabelama prikazan je pregled osnovnog i srednjeg obrazovanja u SBK u periodu školskih godina 2015/2016 - 2019/2020. godina.

Tabela 22. Pregled osnovnog obrazovanja u SBK u periodu 2015.-2019. godina

Grad/Općine	Broj škola					Broj odjeljenja					Broj učenika					Broj nastavnika					Broj učenika na 1000 stanovnika					
	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	
1 Kreševo	1	1	1	1	1	18	18	17	17	17	360	366	333	318	314	28	28	27	27	27	67	71	65	63	63	
2 Travnik	24	24	24	24	24	223	215	210	250	253	4.839	4.813	4.752	4.829	4.699	326	400	409	428	419	89	91	90	92	90	
3 Vitez	12	12	12	12	12	121	124	124	131	131	2.578	2.434	2.324	2.395	2.296	187	184	196	208	204	102	94	90	93	89	
4 Kiseljak	11	11	11	11	11	95	95	96	105	114	1.934	1.902	1.854	1.975	1.912	153	172	173	195	186	95	93	91	97	94	
5 Fojnica	9	9	9	9	9	51	51	49	54	47	1.040	993	922	1.003	962	79	78	79	83	91	91	83	77	85	82	
6 Novi Travnik	8	8	8	7	7	92	93	93	99	106	2.034	1.992	1.988	2.102	2.064	161	164	168	177	179	82	84	84	88	87	
7 Bugojno	15	15	15	14	14	128	123	124	137	135	2.720	2.622	2.644	2.690	2.531	243	245	253	238	237	73	84	85	87	82	
8 Gornji Vakuf - Uskoplje	14	14	14	14	14	84	81	83	85	79	1.666	1.581	1.528	1.529	1.416	132	134	134	127	133	90	77	75	75	70	
9 Donji Vakuf	7	7	7	7	7	61	61	63	68	67	1.386	1.357	1.300	1.353	1.284	116	126	117	123	121	11	98	94	98	93	
10 Jajce	22	22	21	21	21	118	116	118	118	129	2.021	1.954	1.880	1.976	1.849	167	167	166	205	178	84	73	70	74	70	
11 Busovača	11	11	11	11	11	77	98	76	76	82	1.403	1.503	1.454	1.536	1.479	116	117	119	128	132	88	85	82	86	83	
12 Dobretići		1	1	1	1		2	1	1	1		9	5	3	5		0	0	0	0	0	0	0	3	2	3
SBK	134	135	134	132	132	1.068	1.077	1.054	1.141	1.161	21.981	21.526	20.984	21.709	20.811	1.815	1.815	1.841	1.939	1.907	87	85	83	87	83	
Federacija BiH	1.078	1.078	1.066	1.058	1.042	9.547	9.527	9.428	9.428	9.310	190.179	188.430	185.030	182.986	179.050	14.943	15.024	15.152	15.296	15.283	81	85	84	83	82	

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 23. Pregled srednjeg obrazovanja u SBK i FBiH za periodu 2014.-2019.godina

	Školska godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika		Školska godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika
SBK	2014/ 2015	26	487	12.279	934	49	Federacija BiH	2014/ 2015	213	4.086	96.681	8.747	41
	2015/ 2016	25	468	11.420	907	45		2015/ 2016	213	3.893	87.852	8.748	38
	2016/ 2017	25	455	10.610	948	42		2016/ 2017	213	3.755	82.816	8.523	38
	2017/ 2018	25	448	10.087	978	40		2017/ 2018	213	3.747	81.470	8.588	37
	2018/2019	26	422	8.329	860	33		2018/2019	214	3.684	76.463	8.401	35
	2019/2020	26	405	8.011	874	32		2019/2020	216	3.678	73.029	8.516	33

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.11. Zdravstvo

Sistem zdravstvene zaštite u domeni je SBK, a na nivou Federacije BiH donose se strateške smjernice. Strateški plan za reformu zdravstvenog sistema FBiH 2008.-2018. godine usvojen je 2007. godine s ciljem uspostave integrirane zdravstvene zaštite, kontrole kvaliteta i potrošnje uz odgovorno upravljanje resursima u zdravstvu. Usluge zdravstvene zaštite koje se pružaju na području SBK obuhvaćaju primarnu, sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu. Primarna zdravstvena zaštita pruža se u ambulantama domova zdravlja i područnim ambulantama porodične medicine. U kantonu djeluje 11 domova zdravlja sa 137 područnih ambulanti i 56 timova porodične medicine. Sekundarna zdravstvena zaštita na području SBK se provodi djelomično u domovima zdravlja koji pružaju konzultativno-specijalističke, dijagnostičke, stomatološke i laboratorijske usluge, u privatnim ordinacijama specijalističke medicine i u okviru pet bolnica koje djeluju na području kantona. Bolnice pružaju sekundarnu i dio tercijarne zdravstvene zaštite putem sljedećih grupa djelatnosti: dijagnostika, bolničko liječenje, konzultativno-specijalistička zdravstvena zaštita i ostale usluge.

Skupština Srednjobosanskog kantona je dana 18.04.2018. godine donijela Odluku o preuzimanju osnivačkih prava nad zdravstvenim ustanovama – bolnicama u SBK (Odluka br. 01-02-266/18). Bolnice nad kojima kanton preuzima osnivačka prava su:

- JU Bolnica Travnik;
- JU Opća bolnica Jajce;
- JU Bolnica za plućne bolesti i tuberkulozu Travnik;
- JU Opća bolnica Bugojno;
- Hrvatska bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“, Nova Bila

Na području SBK u 2019. godini evidentirano je 376 doktora, što je isto u odnosu na 2018. godinu, dok je broj stomatologa također ostao isti kao i u 2019.gdini.

Tabela 24. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u SBK i FBiH u periodu 2014.- 2019.godina

	Godina	Broj doktora	Broj stomatologa	Broj bolesničkih postelja	Broj stanovnika		
					na 1 doktora	na 1 stomatologa	na 1 bolničk u postelju
SBK	2014.	330	52	1.258	765	4.857	201
	2015.	356	52	1.258	707	4.841	200
	2016.	357	55	1.269	706	4.581	199
	2017.	390	60	1.269	645	4.191	198
	2018.	376	58	1.299	667	4.325	193
	2019.	376	58	1.299	665	4.308	192
Federacija BiH	2014.	4.625	576	8.245	505	4.057	283
	2015.	4.801	581	8.414	486	4.018	277
	2016.	4.764	587	8.379	463	3.758	263
	2017.	4.755	596	8.255	463	3.693	267
	2018.	4.810	604	8.252	457	3.636	266
	2019.	4.922	592	8.107	445	3.699	270

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Na području SBK u 2019. godini je evidentirano 665 stanovnika na jednog doktora i taj parametar je bitno viši u odnosu na FBiH za 2019. godinu, gdje je na jednog doktora evidentirano 445 stanovnika (Tabela 24.). Na jednog stomatologa evidentirano je 4.308 stanovnika, što je manje u odnosu na podatak iz prethodne godine, ali i dalje više u odnosu na nivo u FBiH, gdje je na jednog stomatologa u 2019. godini evidentirano 3.699 stanovnika.

2.12. Okoliš i infrastruktura

Voda, šumsko bogatstvo, zemljište i mineralna bogatstva čine SBK veoma bogatim prirodnim resursima, što su i komparativne prednosti SBK u odnosu na okruženje. Osim značajnog udjela poljoprivrednog zemljišta, dodatne prednosti leže i u resursima korištenim u nizu energetske-sirovinskih grana, proizvodnji uglja i hidroenergije, hemijskoj industriji, vojnoj industriji, industriji plastike i građevinskih materijala, te u prirodnim ljepotama koje se nedovoljno koriste u turističke svrhe.

Zagađenje zraka se sve više smatra značajnim rizikom po zdravlje stanovništva i ne postoji adekvatan sistem praćenja zagađenosti zraka. U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja zaštite okoliša u SBK za period od 2014. do 2019. godine, sa postavljenim ciljnim vrijednostima u 2020. godini.

Tabela 25. Pokazatelj okoliša i infrastrukture SBK za period 2014.-2019.godina

oznaka	Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja, izvor podataka (institucija)	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	2018	2019	Ciljana vrijednost 2020
SC 3	Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	Investicije iz oblasti okoliša na teritoriji kantona	Podaci dostavljeni u Ministarstvu prostornog uređenja SBK (1.300.000 se izdvaja svake godine od čega 40% za okoliš, 40% za vodovod i kanalizaciju, 20% utopljanje tj. energetska efikasnost)	1.300.000,00 KM / g	1.300.000,00 KM / g	1.300.000,00 KM / g	1.300.000,00 KM / g	1.300.000,00 KM/g	1.300.000,00 KM/g	2.500.000,00 KM / g
			Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK	650.000,00 KM	650.000,00 KM	600.000,00 KM	855.000,00 KM	980.000,00 KM	571.000,00 KM	1.000.000,00 KM/g
		Investicije iz oblasti lokalne infrastrukture, lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže	Podaci preuzeti iz dostavljenih godišnjih Izvještaja Direkcije za puteve SBK; ceste Federacije BIH	4.686 685,00 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	1.777 610,80 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	4.688.796,50 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	2.921 304,67 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	5.464.375,72 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	16.052.266,82 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	6.000.000,00 KM/g
3.1.	Uspostavljanje sistema za integralnog upravljanje	Broj mjernih stanica – kvalitet zraka	Ministarstvo prostornog uređenja SBK	0 stanica	0 stanica	0 stanica	0 stanica	0 stanica	0 stanica	1 stanica

			0	9	11	15	20	10	Minimalno 200 registrovanih pogona i postrojenja u registru zagađivača koji redovno dostavljaju izvještaje o otpadnim tokovima		
3.2.	Unapređenje i razvoj infrastrukture	Broj pogona i poduzeća koji izvještavaju	Ministarstvo prostornog uređenja SBK								
		Dostupnost komunalnih usluga (% stanovnika)	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	Vodovod: 82% Kanalizacija: 35% Septičke jame: 65%	Vodovod: 83% Kanalizacija: 36% Septičke jame: 63%	Vodovod: 84% Kanalizacija: 36% Septičke jame: 59%	Vodovod: 85% Kanalizacija: 37% Septičke jame: 55%	Vodovod 87% Kanalizacija: 39% Septičke jame 51%	Vodovod 63,67 Kanalizacija: 36,82 % -	Vodovod: 90%	
		Postotak % gubitaka vode	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	Gubici 67%	Gubici 66%	Gubici 65%	Gubici 64%	Gubici: 51%	Gubici 55,44 %	Gubici: 60%	
		Dužina izgrađenih puteva, u km (povezanost s regionalnim centrima)	prekategorizacija puteva reg.-mag. Podaci preuzeti iz dostavljenih godišnjih Izvještaja Direkcije za puteve SBK; ceste Federacije BIH	Magistralne ceste 173 km Regionalne ceste 337 km	Magistralne ceste 173 km Regionalne ceste 340,7 km	Magistralne ceste 173 km Regionalne ceste 347,9 km	Magistralne ceste 260 km Regionalne ceste 354,5 km	Magistralne ceste 260 Regionalne ceste 294	Magistralne ceste 260 Regionalne ceste 297,4	Magistralne ceste: 173 km Regionalne ceste: 173 km Regionalne ceste: Novih 8 km do 2020. godine, što je povećanje u odnosu na 2014. godinu za 2,37%	
3.3.	Uspostava Integralnog sistema upravljanja otpadom	Pokrivenost uslugama, u postotku	Ministarstvo prostornog uređenja SBK;	62%	63%	64%	65%	67%	-	70%	
		Postotak otpada koji se adekvatno zbrinjava	Ministarstvo prostornog uređenja SBK;	20%	22%	28%	30%	35%	77.33%		50%
		Nivo reciklaže, u postotku	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	2%	2%	3%	4%	4%	2,33 %		5%
3.4.	Zaštita i sanacija okolišnih komponenti	Broj crnih tačaka (broj deponija, klizišta,	Ministarstvo prostornog uređenja SBK;	Deponije: 473 Klizišta: 57	Deponije: 430 Klizišta: 7	Deponije: 405 Klizišta: 3	Deponije: 373 Klizišta: 0	Deponije: 280 Klizišta 36 aktivnih i 168	Deponije 265 Klizišta 162	Deponije: 50 Klizišta: 10	

	kontaminiranih lokacija)	procijenjeni pokazatelji	klizišta u fazi mirovaja					Kontaminirane lokacije: 0	
			Kontaminirane lokacije: 10	Kontaminirane lokacije: 9	Kontaminirane lokacije: 8	Kontaminirane lokacije: 7	Kontaminirane lokacije: 5		Kontaminirane lokacije: 77
3.5. Zaštita i unapređenje korištenja prirodnih resursa i obnovljivih izvora energije		Proizvodnja iz obnovljivih izvora (mHE i SE)	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: % povećanja potrošnje plina zavisit će od realizacije planiranog projekta plinovoda
		Zamijenjen podatak kod vode zbog konkretnijih pokazatelja	1.350.000 Sm3/god.	1.350.000 Sm3/god.	1.350.000 Sm3/god.	1.350.000 Sm3/god.	1.350.000 Sm3/god.	6.570.083 kg	
			Biomasa: 0	Biomasa: 0	Biomasa: 0	Biomasa: 0	Biomasa: 0	nema podataka	Biomasa: 5%
	Potrošnja goriva iz obnovljivih izvora za proizvodnju električne i toplotne energije	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji; Elektroprivreda Travnik	Vode: (mHE;SE): 66.639 ukupne proizvedene električne energije	Vode: (mHE;SE): 47.279 ukupne proizvedene električne energije	Vode: (mHE;SE): 64.013 ukupne proizvedene električne energije	Vode: (mHE;SE): 56.280 ukupne proizvedene električne energije	Vode: (mHE;SE): 70.634 MWh ukupne proizvedene električne energije	%HE 390042 MWh % MHE 78968 MWh	Voda 50%
			Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar 5%
			1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	800 t/g CO
			500 t/g NOx	500 t/g NOx	500 t/g NOx	500 t/g NOx	500 t/g NOx	501 t/g NOx	200 t/g NOx
			100 t/g SO2	100 t/g SO2	100 t/g SO2	100 t/g SO2	100 t/g SO2	101 t/g SO2	50 t/g SO
	Emisije GHG gasova	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; Koriste se polazni podaci.	25 t/g prašine	25 t/g prašine	25 t/g prašine	25 t/g prašine	25 t/g prašine	26 t/g prašine	15 t/g prašine

U okviru definiranog Strateškog cilja 3., koji se odnosi na poboljšanje infrastrukture, komunalne usluge i stanje okoliša, može se vidjeti da investicije iz oblasti okoliša na teritoriji SBK ostale su iste kao i u 2018. godini. Sa druge strane, investicije u oblasti vodovodne i kanalizacijske infrastrukture bilježe pad vrijednosti u odnosu na 2019. godinu za 409.000 KM. U periodu 2014.-2018. godina investicije u ovoj oblasti kretale su se u nivou od 600.000-980.000 KM dok su iste u 2019. godini iznosile 571.000 KM. Investicije iz oblasti putne infrastrukture bilježe oscilacije u vrijednosti po godinama. Polazna vrijednost 2014. godine iznosila je 4.686.685 KM, 2015. godine investicije u ovoj oblasti iznosile su 1.777.611 KM, 2016. godine 4.688.797 KM, 2017. godine iznosile 2.921.305 KM, dok 2018. godine iznosi 5.464.375,72 KM i u 2019. godini iznose 16.052.266,82 KM od čega 11.211.899,09 KM kreditnih sredstava. Razlog tome što su značajne investicije za izgradnju novih regionalnih puteva (Gornji Vakuf- Novi travnik, Travnik- Han Bila). Na području SBK nije uspostavljen sistem kontinuiranog i sistemskog praćenja okolišnih komponenti. Mjerenja se vrše selektivno i ne provode kontinuirano. Mjerne stanice za praćenje kvalitet zraka na području SBK ne postoje, tako da ne postoje ni pouzdani pokazatelji kvalitet ove komponente okoliša. Na području svake općine definirane su i uspostavljene općinske zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće, kao ni kontinuirano mjerenja, tako da ne postoje ni pouzdani pokazatelji kvalitet istih.

2.13. Transport

Prometna infrastruktura na području SBK čine cestovna mreža (regionalne + magistralne) i ukupna dužina cestovne mreže u SBK nije se značajno mijenjala u proteklom periodu.

Tabela 26. Pregled broja prevezenih putnika i robe na području SBK u periodu 2014.-2019.godina

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
CESTOVNI PRIJEVOZ ROBE						
Pređeni kilometri vozila, u hilj.	31.607	30.740	30.277	34.742	34.579	30.573
Prevezeno tona robe, u hilj.	316	297	282	301	423	429
Tonski kilometri, u hilj.	200.605	246.292	176.556	175.195	202.956	182.637
CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA						
Pređeni kilometri vozila, u hilj.	3.259	3.742	4.252	4.512	5.044	6.008
Prevezeni putnici, u hilj.	318	498	641	707	695	691
Putnički kilometri, u hilj.	63.809	57.937	59.314	58.703	62.353	62.536
GRADSKO - PRIGRADSKI PRIJEVOZ						
Pređeni kilometri ukupno, u hilj.	2.126	1.852	1.958	2.155	2.111	3.069
Autobusi	2.126	1.852	1.958	2.155	2.111	3.069
Prevezeni putnici, u hilj.	741	612	628	789	873	1.257
Autobusi	741	612	628	789	873	1.257

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2019.

Na području SBK u toku 2019. godine prevezeno je ukupno 429 hiljada tona robe, što je u odnosu na količinu prevezene robe iz 2018. godine više za 6 tisuće tona. Gradsko-prigradskim

prijevozom, na području SBK u 2019. godini, prevezeno je oko 1.257 hiljada putnika, što je za 384 hiljade više u odnosu na broj prevezenih putnika iz 2018. godine.

3. SISTEM UPRAVLJANJA RAZVOJEM

3.1. Institucionalni kapaciteti za razvoj

Institucionalni okvir za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u kantonima čine Vlade kantona, kantonalni organi uprave i kantonalne upravne organizacije, jedinice lokalne samouprave i tijela za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u kantonima i jedinicama lokalne samouprave. Prateći preporuke iz Strategije razvoja SBK za period 2016.-2020. godina Vlada SBK je prihvatila i počela praktično primijenjivati funkcionalni sistem koji sadrži horizontalnu (između ministarstava) i vertikalnu (između kantonalnih institucija, viših nivoa vlasti i jedinica lokalne samouprave u sastavu Kantona) koordinaciju, neposredno usklađivanje procesa strateškog planiranja i budžetiranja, kao i sistemsku implementaciju, monitoring i evaluaciju razvojnih ciljeva. S tim u vezi, iako formiran ranije, krajem 2017. godine počeo je funkcionisati novi Ured za Europske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK, koji vrši funkciju koordinacije upravljanja razvojem za nivo SBK. Pored Ureda ključno tijelo u ovoj oblasti je Kantonalni odbor za razvoj (KOR) Ured za europske integracije, fondove, odnose sa javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK je Ured Vlade SBK, te u skladu sa odredbama Uredbe o osnivanju („Službene novine SBK“, broj 13/2015) i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji obavlja stručne, upravne i druge poslove za Vladu SBK. Ured je određen da kao Jedinica za planiranje i upravljanje razvojem u SBK, priprema godišnje izvještaje o stanju implementacije Strategije razvoja SBK. Sva kantonalna ministarstva i drugi kantonalni organi su zaduženi da aktivno učestvuju u razvojnim procesima u SBK, te da imenuju službenike, kao predstavnike svojih organa, koji će biti zaduženi za vršenje poslova koordinacije i druge poslove utvrđene Strategijom razvoja.

3.2. Izazovi u upravljanju razvojem

Dio projekata koji su predviđeni Strategijom razvoja je prolongiran, zamijenjen projektima koji su bili ostvarivi ili otkazani, a zbog određenih nepredviđenih situacija koje su nastale nakon završenog procesa planiranja i izrade Akcionog plana. Potrebno je imati u vidu da je ovo prva integrirana strategija razvoja SBK te je uspostava sistema i procesa bila njena primarna inicijalna funkcija, dok se istinski razvojni efekti očekuju u narednom periodu te kroz izradu i provedbu budućih strategija. Trenutni nedostaci upravljanja razvojem na nivou SBK i izazovi sa kojima se organi uprave susreću u provedbi Strategije, mogu biti ublaženi jačanjem postojećeg Ureda, kao i uspostavljanjem efektivnog i funkcionalnijeg mehanizma za planiranje i upravljanje razvojem i međunarodnu saradnju. Uz institucionalno jačanje, neophodno je planirati materijalno-tehničko i kadrovske osnaživanje razvojnih mehanizama na nivou kantona, te podizanje nivoa znanja, vještina i kapaciteta službenika koji će biti angažovani na poslovima planiranja i upravljanja razvojem kantona u ministarstvima i drugim institucijama, koji su najdirektnije odgovorni za koordiniranje mjera i provedbu konkretnih projekata iz

Strategije razvoja i akcionih planova u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", broj: 32/17).

Pored navedenog, ključnu ulogu u procesu realizacije strategije imat će i lokalne zajednice SBK. U narednom periodu potrebno je sistem izvještavanja unaprijediti kroz poboljšanje sistemskog praćenja indikatora razvoja na svim nivoima, razmjenu informacija i interakciju sa Uredom za europske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK. Pored toga priprema planova rada za ministarstva treba biti bazirana na usvojenim strateškim dokumentima (i njihovim akcionim planovima) koji su direktno vezani za budžet i program javnih investicija SBK.

4. PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE ZA PRETHODNU GODINU

Pregled provedbe Strategije priprema se u svrhu informisanja svih relevantnih aktera o realiziranim strateškim mjerama i aktivnostima u prethodnoj godini, te se odnosi samo na elemente vezane za provedbu mjera u prethodnoj godini. Pregled provedbe Strategije razvoja SBK za 2019. godinu pripreman je kao zaseban dokument, ali čini dio cjelovitog izvještaja o razvoju SBK za 2019. godinu. Pregled provedbe Strategije razvoja SBK za 2019. godinu, baziran je na nalazima Izvještaja o implementaciji Strategije razvoja SBK 2016.-2020. godina za 2019. godinu, kojeg je Vlada SBK na 45. sjednici održanoj 18.06.2020. godine usvojila. Nakon uvodnog dijela, u dokumentu Pregled provedbe Strategije razvoja SBK za 2019. godinu, predstavljena je struktura strategije, dat kratak sadržaj Akcionog plana za period 2019.-2021. godina, a potom i ukupan pregled provedbe Strategije za 2019. godinu. U dijelu 4.3. dat je pregled provedbe Strategije po ciljevima i prioritetima za 2019. godinu, a potom i pregled finansijskih ulaganja za 2019. godinu.

4.1. Struktura strategije

U dokumentu Strategije razvoja SBK za period 2016.-2020. godina utvrđena je vizija razvoja koja odražava namjeru i širinu promjena koje građani SBK žele u periodu od 2016. do 2020. godine. Vizija je karakteristična za SBK – objedinjava geostrateški centralni položaj SBK u srcu Bosne, vrijednost i dobrotu ljudi, veliko prirodno bogatstvo, te težnju SBK da postane prostor ugodnog življenja koji pruža priliku za uspjeh. Definirana vizija glasi: „Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrotu čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno živi i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.“

4.2. Kratki sadržaj Akcionog plana 2019.-2021. godina

Provedba Strategije razvoja se osigurava kroz trogodišnje akcione planove. Trogodišnji akcioni plan sadrži sve mjere i aktivnosti/projekte u okviru strateških i prioritetnih ciljeva koje se planiraju provesti tokom trogodišnjeg planskog razdoblja. Također, akcioni plan sadrži i finansijski okvir potreban za njihovu realizaciju, te određuje dinamiku i nosioce odgovornosti

za realizaciju mjera. Trogodišnji akcioni plan se izrađuje po principu 1+2. Ured je na temelju razmatranja prikupljenih prijedloga i provedenih konsultacija, izradio akcioni plan sa finansijskim okvirom za period 2019.-2021. godina, za provedbu Strategije razvoja SBK 2016.-2020. godine. Prijedlozi su prikupljeni od strane članova KOR-a iz okvira njihovih ministarstava, razvojne agencije, nevladinog i privrednog sektora, te prijedloga JLS koji su članovi KOR-a dostavili na temelju saradnje i komunikacije sa predstavnicima JLS. Prilikom izrade akcionog plana obavljen je niz konsultacija predstavnika Ureda sa članovima KOR-a o načinu i metodologiji izrade plana. Na sastanku KOR-a, kod pregleda i razmatranja akcionog plana, sve korekcije predložene od članova su usvojene i unesene prilikom obrade dokumenta akcionog plana.

Tabela 27. broj projekata po strateškim ciljevima

Br. S.C.	Naziv strateškog cilja	Broj projekata	Broj projekata u 2019.g.
S.C.1.	Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	53	39
S.C.2.	Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja	52	50
S.C.3.	Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	21	21

Trogodišnji akcioni plan za period 2019.-2021. sadrži 14 prioriteta, 40 razvojnih mjera te i 126 razvojnih projekata i aktivnosti razvrstanih po razvojnim mjerama i prioritetnim ciljevima. Najviše je projekata planiranih u Strateškom cilju 1. Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije, potom u Strateškom cilju 2 Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja. Bitno je naglasiti da je Ured izradio akcioni plan 2019.-2021. godina, koji je Vlada SBK usvojila 20.12.2018. godine. Ukupna indikativna vrijednost finansijskih sredstava planiranih za realizaciju projekata i aktivnosti u trogodišnjem periodu 2019.-2021. Iznosi 128.943.824 KM, i to 56.838.000 KM u 2019. godini i 72.105.824 KM u preostale dvije godine. Od ukupnih sredstava koja su planirana akcionim planom 2019.-2021. godina u 2019. godini, **5.137.000 KM** je planirano u okviru Strateškog cilja 1 - Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije, **23.901.000 KM** u okviru strateškog cilja 2 - Unaprijediti kvalitet života i održivog društvenog okruženja, dok je **27.800.000 KM** planirano u okviru strateškog cilja 3 - Poboljšati infrastrukturu, komunalne

usluge i stanje okoliša. Neki od značajnijih projekata koji su bili planirani akcionim planom 2019.-2021. za 2019. godinu su:

1. Izrada Plana ruralnog razvoja i poljoprivrede;
2. Izrada Plana razvoja turizma u SBK;
3. Izrada Strategije razvoja kulture;
4. Izrada Plana upravljanja otpadom;
5. Jačanje i razvoj ljudskih kapaciteta u segmentu razvoja;
6. Finansiranje pozitivne liste lijekova i opremanje zdravstvenih institucija tehničkom opremom;
7. Unaprjeđenje obrazovanja u SBK;
8. Uspostavljanje kantonalnog razvojnog fonda/sheme;
9. Razvoj poslovne i putne infrastrukture;
10. Izgradnja uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u SBK;
11. Izgradnja vodovodne mreže u SBK.

4.3. Izvještaj o provedbi integrirane strategije razvoja

Zahvaljujući jačanju i potpunosti kadrovskih i materijalnih kapaciteta Ureda, stečenim iskustvima iz prethodnog razdoblja, raznim edukacijama novih kadrova, kao i kvalitetnijim planovima iz oblasti razvojnog planiranja u 2019. godini, napravljen je veliki iskorak, koji je od velikog značaja za sveukupne procese planiranja i upravljanja razvojem u SBK. Ured je u konkurenciji od 10 kantona osvojio drugu nagradu od 80.000 USD za najveći rast indeksa kapaciteta za upravljanje razvojem u 2018.godini, iznos je uložen u projekat Digitalizacije-unapređenje procesa e-uprave. Za period 2019. godine u istoj konkurenciji kanton je ostvario prvu nagradu za najbolji sistem za upravljanje razvojem u iznosu od 100.000. USD, dok je drugu nagradu ostvario Zapadnohercegovački kanton. S toga, važno je istaći da Ured ima ulogu nosioca svih poslova koji su u vezi izrade, praćenja i izvještavanja, a koji se odnose na strateško planiranje i upravljanje razvojem SBK. Prema prikupljenim inputima od strane lokalnih i regionalnih sudionika o aktivnostima i projektima u izvještajnom periodu može se zaključiti kako je u protekloj godini ukupno planirano 79 projekata i to:

- 19 projekata u okviru Strateškog cilja 1;
- 41 projekata iz Strateškog cilja 2 i
- 19 projekata iz Strateškog cilja 3.

Tabela 28. Pregled implementacije mjera iz Strategije razvoja SBK za 2019. godinu

Oznaka	Projekt	Status				
		U toku	Odgoden	Završen	Nije realiziran (zamijenjen)	Djelomično završen
PC.1.1.	Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	1	0	0	0	0
PC.1.2.	Unaprijediti zaštitu i korištenje šuma	6	0	0	0	0

PC.1.3.	Jačati privredu uz poticanje izvoznih aktivnosti	1	0	8	0	0
PC.1.5.	Kreirati povoljnije poslovno okruženje	1	0	2	0	0
PC.2.1.	Poboljšati kvalitet postojećih zdravstvenih usluga	0	0	2	1	5
PC.2.2.	Ojačati kapacitete, unaprijediti kvalitet socijalnih usluga i poboljšati status korisnika usluga	3	0	0	0	0
PC.2.3.	Poboljšati kvalitet obrazovanja	5	4	2	0	0
PC.2.4.	Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stepen sigurnosti građana Kantona	12	0	7	0	0
PC.3.1.	Uspostava sistema za integrirano upravljanje okolišem	2	1	0	0	0
PC.3.2.	Unapređenje i razvoj infrastrukture	9	0	0	1	0
PC.3.3.	Uspostava integralnog sistema upravljanja otpadom	3	1	0	0	0
PC.3.4.	Zaštita i sanacija okolišnih komponenti	2	0	0	0	0
UKUPNO		45	6	21	2	5

Kao što je vidljivo iz tabele 28. veliki broj projekata se provodi i status je isti „U toku“. U Strateškom cilju 1, ukupan broj projekata koji se trenutno provode iznosi 9, najviše u okviru Prioritetnog cilja 1.2. Unaprijediti zaštitu i korištenje šuma, a ukupno ih je 6. U Strateškom cilju 2, ukupan broj takvih projekata je 20, najviše u okviru Prioritetnog cilja 2.4. Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stepen sigurnosti građana kantona i iznosi 12. Značajni projekti koji se nalaze u strateškom cilju 2. su „Osiguranje dovoljnih finansijskih sredstava za finansiranje Pozitivne liste lijekova,, koji je završen u odnosu na finansijski plan za 98,23%. Mjesto sa kontinuiranom realizacijom zauzimaju projekti socijalne inkluzije „Implementacija SUMERO projekta oko zbrinjavanja mentalno invalidnih osoba u lokalnoj zajednici“, čiji je glavni cilj povećanje broja osoba s mentalnim poteškoćama koje će kroz projekat podrške u lokalnoj zajednici biti zbrinuti. Projekat „Smještaj djece i odraslih osoba bez obitelji u hraniteljske obitelji“ u 2019. godini se realizirao kroz smještaj u druge obitelji, dok je u 2020.godini stupio Zakon o udomiteljstvu koji regulirao ovo pravo.

U Strateškom cilju 3, ukupan broj projekata koji se nalaze u statusu „U toku“ je 16, najviše u okviru Prioritetnog cilja 3.2. Unapređenje i razvoj infrastrukture, ukupno 9. Za najznačajnije projekte SBK u 2019. godini je izdvojeno i najviše sredstava. Tako u Strateškom cilju 1. možemo izdvojiti projekat iz resora šumarstva „Uvođenje certifikacije po FSC standardu u šumama Kantona“, je također značajan projekat za kanton. U 2018. godini su urađena tri FSC-a za Fojničko područje, Srednjevrbasko i Gornjevrbasko područje. Četvrti je odnosi se na Lašvansko područje, a njegova realizacija ostvarena je u 2019. godinu. Također, projekti kao što su „Jačanje privrede uz poticanje izvoznih aktivnosti“ i „Kreirati povoljnije poslovno okruženje“ imaju veliki značaj za Kanton.

U Strateškom cilju 2. svake godine se planira i realizira najviše sredstava za projekte iz oblasti zdravstva i socijale. Bitno je istaknuti da se od svih projekata po strateškim ciljevima, najveći dio sredstava planira i realizira za projekte zdravstva. U 2019. godini najviše sredstava je izdvojeno za projekat „Opremanje zdravstvenih ustanova neophodnim medicinskim aparatima i lijekovima“. Projekti kao što su „Informatizacija domova zdravlja i ZZO u kantonu“, „Jačanje podrške socijalno ugroženim grupama i suzbijanje socijalno-patoloških pojava“, „Jačanje materijalnih i kadrovskih kapaciteta pružatelja usluga socijalne zaštite u Kantonu“, zauzimaju značajno i prioritetno mjesto u strateškom planiranju kantona. U prošloj godini je realiziran veliki postotak sredstava na projekat „Povećanje sigurnosti prometa na cestama i sprečavanje narušavanja javnoga reda i mira“. Značajni projekti u okviru strateškog cilja 2. su i „Integrirati politike cjeloživotnog učenja i obrazovanja s ciljevima društvenog, privrednog i regionalnog razvoja te s politikama zapošljavanja i socijalne pomoći, u okviru ovog projekta razvijena je mreža ustanova na području kantona koje se bave obrazovanjem odraslih, povećan je broj osoba koje su uspješno okončale neki od programa cjeloživotnog učenja. U oblasti kulture i sporta podržano je obnavljanje postojećih kulturnih ustanova na području SBK kao i podržano obnavljanje i izgradnja otvorenih sportskih objekata. Najznačajniji projekat u okviru Strateškog cilja 3. u 2019. godini je „Unapređenje stanja lokalnih i kantonalnih putnih komunikacija i obavljanje kategorizacije putne komunikacije“, gdje su izdvojena značajna sredstva za njegovu realizaciju. Kroz projekat „Podrška infrastrukturi za prikupljanje i tretman otpada u lokalnim zajednicama“ će se realizirati niz aktivnosti kreiranja sistema za zbrinjavanje posebnih kategorija otpada, nabava kontejnera i uređenje lokacije za odvojeno sakupljanje otpada, kreiranje sistema za zbrinjavanje posebnih kategorija otpada.

4.4. Finansijka ulaganja

Pri realizaciji Strategije razvoja SBK u 2019. godini utrošeno je 22.590.979 KM vlastitih/budžetskih sredstava, a iznos od 1.649.458 KM povučen je iz drugih budžetskih izvora (sredstva općina SBK, REZ Agencija, USAID-a, Svjetske banke...), dok je iznos od 2.445.883 KM iskorišten iz EU/drugih fondova. Ukupno utrošenih sredstava za realizaciju projekata iz Strategije razvoja u 2019. godini iznosi **26.686.320 KM**.

Ukoliko iznos realizovanih sredstava u 2019. godini usporedimo sa iznosom planiranih sredstava u akcionom planu 2019.-2021. godina, a koja su planirana u 2019. godini, onda možemo zaključiti da su planovi bili prilično realni u Strateškom cilju 2, dok je kod Strateškog cilja 1 i Strateškog cilja 3 realizacija znatno ispod planiranih sredstava. Tako u strateškom cilju 1. akcionim planom 2019.-2021. godine planirano je 5.137.000 KM, dok je realizovano 2.450.258 KM. U Strateškom cilju 2 planirano je 23.901.000 KM, dok je realizovano 21.557.462 KM, a u strateškom cilju 3 planirano je 27.800.000 KM, a realizovano je 2.678.599 KM. Ukoliko promatramo ukupan iznos realizovanih i planiranih sredstava za Strategiju razvoja SBK u 2019. godini, možemo vidjeti da je realizacija znatno manja od planirane. Kada usporedimo realizovano i planirano, ukupan postotak realizacije u odnosu na planirano je 47 %. U budućnosti potrebno je voditi računa o realnom prikazu odnosa i usklađenosti plana i realizacije.

Tabela 29. Vrijednost realizovanih sredstava po strateškim ciljevima u 2019. godini

Strateški cilj	Izvori finansiranja			Ukupno realizovano u 2019. godini
	Vlastita sredstva budžeta	Drugi budžetski izvori	EU/drugi fondovi	
Strateški cilj 1.				
Ojačati privredni sektor održivim iskorištavanjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	887.467	1.099.406	463.385	2.450.258
Strateški cilj 2.				
Unaprijediti kvalitet življenja i održivoga društvenoga okruženja	20.604.077	525.000	428.385	21.557.462
Strateški cilj 3.				
Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	1.099.435	25.052	1.554.112	2.678.599
UKUPNO	22.590.979	1.649.458	2.445.883	26.686.320

4.5. Izazovi u provedbi strategije i preporuke

Kvalitetnijim planiranjem prilikom izrade strateških dokumenata, stavljanjem „akcenta“ na prioritetne projekte, usklađivanje strateških planova sa propisima, odredbama i programima rada ministarstava, samo su neki od izazova koji stoje pred učesnicima koji su uključeni u provedbu strategije kantona. Viši stepen svijesti sveukupne zajednice, učesnika u strateškom planiranju i upravljanju razvojem kantona, svih nivoa vlasti, posebno viših, o važnosti i značaju provedbe Strategije preduslov su kvalitetne i pravovremene implementacije Strategije razvoja. Također, stalno educiranje i jačanje ljudskih kapaciteta kako realnog sektora, tako i predstavnika ministarstava SBK u planiranju, izradi i implementaciji strateških projekata predstavlja veoma važan faktor. Međutim, nedostatak finansijskih sredstava, prostornih i kadrovskih kapaciteta predstavljaju jedan od stalnih i osnovnih problema implementacije planiranih projekata.

4.6. Zaključak

Srednjobosanski kanton zauzima 7. mjesto u Federaciji Bosni i Hercegovini po indeksu razvijenosti. Pokazatelj zaposlenosti u 2019. godini je u porastu, što je ohrabrujuća činjenica, budući da je od 2014. godine konstantni pad broja nezaposlenih. Broj zaposlenih je u portastu od 2013. godine i za 7 godina zaposleno je 12.608. stanovnika. Demografske karakteristike nam ne idu u prilog, SBK ima negativan migracijski saldo i negativan prirodni priraštaj, to je područje na kojem SBK treba obratiti pažnju u budućnosti. Prosječna neto plata je u porastu i iznosi 759 KM, međutim i dalje se radi o znatno manjoj prosječnoj mjesečnoj neto plaći u odnosu na Federaciju Bosnu i Hercegovinu. Ako promatramo pokazatelj uvoza i izvoza SBK možemo uočiti da je izvoz pao u odnosu na prehodnu godinu, dok je uvoz u porastu. Ukupan broj poslovnih subjekata u SBK već je za 212 poslovnih subjekata u odnosu na prehodnu godinu. Prema društvenim pokazateljima broj doktora se povećava za 112 doktora dok broj

stomatologa se smanjio za 12 stomatologa. Ohrabruje činjenica da su se kriminalna djela smanjila za 185 djela, to je jedan od pozitivnih pokazatelja da Ministarstvo unutrašnjih poslovaradi na sigurnosti građanja.. Iz ovog izvještaja vidljivo je da su neki pokazatelji rasli, neki imali blagi pad, SBK ne spada među nerazvijene kantone unutar Federacije, ali ipak treba poraditi na planskom usmjeravanju razvoja SBK.